

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.II.20.855/2021/3.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke
dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes1 (cím1. tartózkodási hely: cím2)

A felperes képviselője:

dr. Balás Ákos Péter ügyvéd (cím3.)

Az alperes: alperes1 (cím4)

Az alperes képviselője:

dr. Blaskovich Marietta ügyvéd (cím5)

A per tárgya: kötelmi igény

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szekszárdi Törvényszék 12.Pf.20.029/2021/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szekszárdi Járásbíróság 22.P.20.745/2018/27-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 313.000 (háromszáztizenháromezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: a felek) 1995 augusztusától élettársi kapcsolatban éltek, életközösségük 2014-ben szűnt meg.

[2] A felek 2014. december 17-én ügyvédi ellenjegyzéssel „élettársi vagyontársaság megszűntetése” megnevezésű szerződést kötöttek (a továbbiakban: szerződés). A szerződésben rögzítették, hogy húsz évig éltek élettársi kapcsolatban, és életközösségük 2014-ben megszűnt. Az alperes kijelentette, hogy a szerződés aláírása előtt élettársi vagyontársaság megszűntetése jogcímén átvett a felperestől 2.000.000 forintot, amelyből 1.050.000 forintot egy ingatlan vételár-részletének kifizetésére, a fennmaradó összeget az ingatlan megszerzésével felmerülő egyéb kiadásokra fordított. A szerződésben feltüntették a felperes által az alperesnek kifizetett összeg forrását: a felperes erre a célra a B. B. Zrt.-től személyi kölcsönt vett fel, amelyet ő köteles törleszteni. Rögzítették, hogy az alperes az általa vásárolt ingatlan vételárának kifizetéséhez az U. B. H. Zrt.-től 3.700.000 forint kölcsönt vett fel, amelyet ő törleszt.

[3] A felek a szerződés 3. pontjában egyezően kijelentették: az élettársi életközösségük időtartama alatt keletkezett vagyonszaporulatot egymás között megosztották, az értékarányos; élettársi vagyontársaság jogcímén, vagy ezzel összefüggésben egymással szemben nem támasztanak igényt; az igényérvényesítési jogukról a szerződés aláírásával egyidejűleg végérvényesen és visszavonhatatlanul lemondanak.

[4] A Szekszárdi Járásbíróság ítéletével az alperest kötelezte a felperes részére 1.845.750 forint megfizetésére (5.P.20.739/2016/22. számú ítélet). A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és előírta, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálja a felperesnek a szerződés színlelt ségre való hivatkozását is; továbbá azt, hogy a felek között keletkezett-e olyan élettársi közös vagyon, amely megosztásáról a felek szerződésben rendelkeztek.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

[5] A felperes a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban előterjesztett keresetében az kérte, hogy a bíróság állapítsa meg: a szerződés színlelt sége miatt érvénytelen, az valójában kölcsönszerződést leplezett; és kölcsön visszafizetése jogcímén kötelezze az alperest 2.000.000 forint megfizetésére. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 207. § (6) bekezdésére és az 523. §-ra alapította.

[6] Keresetének ténybeli alapjául előadta: a B. B.-től Zrt.-től általa felvett 2.000.000 forintot nem élettársi közös vagyon megosztása, hanem kölcsön jogcímén adta az alperesnek. Megállapodásuk az volt, hogy a kölcsönt ő vette fel a banktól, de az alperes vállalta a bank felé a törlesztőrészek fizetését. Ezt a kötelezettségét nem teljesítette, a törlesztőrészeket ő fizette.

[7] Az alperes a kereset elutasítását kérte. A szerződés tartalma megfelelt a valóságnak, az élettársi kapcsolatuk lezárásakor a teljeskörű elszámolás eredményeként állapodtak meg abban, hogy az felperes megfizet neki 2.000.000 forintot. Kölcsönről nem volt szó, nem vállalta a felperes által felvett kölcsön törlesztőrészeinek fizetését.

Az első- és másodfokú határozat

[8] A hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[9] A jogvitában abban kellett állást foglalni: a szerződés színlelt volt-e, illetve az ténylegesen kölcsönszerződést leplezett-e. Ennek elbírálásához vizsgálandó, hogy a felek élettársi kapcsolatuk alatt szereztek-e olyan közös vagyont, amelynek megosztása eredményeként az alperesnek értékkiegyenlítés járt.

[10] A felek a szerződésben kifejezetten rögzítették élettársi kapcsolatuk fennállásának tényét, időtartamát és az alperesnek fizetett összeg jogcímét: kijelentették, hogy a húsz éves élettársi kapcsolatuk alatt élettársi közös vagyonuk jött létre, amelyet egymás között értékarányosan megosztottak és az élettársi közös vagyon jogcímére alapított későbbi igényérvényesítésről is lemondtak.

[11] Az elsőfokú bíróság az okirat tartalmát és az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomását a meghallgatott más tanúk vallomásával összevetve arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem tudta megdönteni a teljes bizonyító erejű okirat bizonyító erejét. Ebből következően alaptalan a felperesnek az az állítása, hogy az élettársi közös vagyon megosztására irányuló szerződés színlelt volt [Ptk. 207. § (6) bekezdés], és az ténylegesen egy kölcsönszerződést leplezett (Ptk. 523. §).

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[13] Kifejtette: az anyagi jogi jogszabályhely alapján a szerződés akkor színlelt, ha a felek ténylegesen nem akarnak egymással szerződést kötni, szándékuk arra irányul, hogy a szerződést, amely a jognyilatkozatok alapján keletkezne, ne kössék meg. A szerződés akkor leplezett, ha a felek egyező szándéka arra irányul, hogy egymással a kifejezett jognyilatkozattól eltérően más szerződést kössenek meg [Ptk. 207. § (6) bekezdés]. A következetes ítélkezési gyakorlat alapján az egyoldalú színlelés közömbös, a szerződés színlelt voltára alapított érvénytelenség akkor állapítható meg, ha valamennyi szerződő fél színlelte a jognyilatkozatot, illetve az arra irányuló akaratát (BH 2013.299., BH 2011.29., BH 2017.149.). A jelen ügyben a felek szerződéskötési akaratának fennállása bizonyított; a felperes arra hivatkozott, hogy a feltüntetett szerződési jogcímmel szemben ténylegesen kölcsönszerződést kötöttek.

[14] A jogvita elbírálásánál a szerződés tartalmából kell kiindulni: a felek az élettársi kapcsolatuk tényéről és időtartamáról egyezően nyilatkoztak. A peradatok alapján az állapítható meg, hogy az élettársi életközösség alatt a közel azonos jövedelemmel rendelkező felek a felperes által megvásárolt lakóingatlanokat felújították, komfortosították, az utolsó ingatlan felújításához az alperes vett fel hitelt és kért magánkölsönt. A felújítások és az együttélés alatt a felperes hiteleinek közös törlesztése az alperes javára megtérítési (kötelmi jogi) igényt keletkeztetett még akkor is, ha az alperes az élettársi kapcsolat jogcímén dologi jogi igényt [Ptk. 578/G. § (1) bekezdés] nem kívánt érvényesíteni. A tényből viszont az következik, hogy a felek egymás közötti belső jogviszonyában elszámolásnak volt helye.

[15] A szerződés egyértelműen fogalmazott, nem tartalmazott homályos vagy ellentmondó nyilatkozatokat. Tartalma alapján fel sem merülhet, hogy a felek akarata más szerződés megkötésére irányult. A tartalommal egyező kinyilvánított szerződési akaratot alátámasztotta az okiratkészítő ügyvéd is.

[16] A Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglalt szerződéses szabadság elvéből következően nincs jogi akadálya annak, hogy az élettársak a Ptk. 578/G. § (1) bekezdésében foglaltaktól eltérően határozzák meg vagyoni viszonyaikat vagy lezárják vagyoni viszonyaikat is érintő

élettársi kapcsolatukat. A perbeli szerződés az igényérvényesítésről való kifejezett joglemondó nyilatkozatot is tartalmaz, amely azt támasztja alá, hogy a felek a szerződéstől szóban sem kívántak eltérni. A felperes titkos fenntartása az általa felvett hitel alperes általi visszafizetését érintően – az alperes vitatásával szemben – a megkötött szerződés értelmezése és érvényessége szempontjából közömbös [Ptk. 207. § (5) bekezdés]. Önmagában a tanúnak a vallomása pedig a szerződésben foglalt akaratnyilatkozat tartalmának megdöntésére nem volt alkalmas.

[17] Az érvényes szerződés alapján a felperes keresete alaptalan.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően helyezze hatályon kívül, és az első-, vagy a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat meghozatalára. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 163. § (1) bekezdése és 206. § (1) bekezdése megsértésére alapította.

[19] Az eljárás bíróságok a peradatok téves értékelésével jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes élettársi vagyontöredék megszüntetése jogcímén, visszafizetési kötelezettség nélkül adott az alperesnek 2.000.000 forintot. A felperes tanúvallomásokkal bizonyította a pénz kifizetésének kölcsön jogcímét, azaz megdöntötte a teljes bizonyító erejű magánokiratban foglalt tartalmat.

[20] Az eljárás alapját képező okirat alapvető tényállásbeli hiányosságot tartalmaz, amelynek bírósági feltárása elengedhetetlen lett volna. Ennek elmaradása következtében az élettársi vagyoni elszámolás felperes általi tagadása – figyelembe véve az elfogulatlan tanúk vallomását – az első- és a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését kell, hogy eredményezze. A bíróságok a perben nem tárták fel, hogy a felek élettársi kapcsolata pontosan mikor szűnt meg (csak az évet tüntették fel), mikor történt az összeg átadása az alperes részére. Annak érdekében, hogy az elszámolás háttere tisztázódjon, a felperes állításainak tükrében fel kellett volna tárni az élettársi közös vagyon tartalmát, a megosztás módját. Az alperes ugyanis a perben nem jelölt meg olyan vagyonelemet, amely az élettársi vagyontöredék részét képezte, sőt a perben csatolt olyan, a felek által aláírt okiratot, amely azt rögzíti, hogy az alperes az ingatlan felújításához, beruházásához kapcsolódóan nem érvényesíthet igényt.

[21] A jogerős ítélet azért sérti a Pp. 163. § (1) bekezdését, mert a perben a felperes nemleges tényállítása következtében az alperesre szállt át annak bizonyítási kötelezettsége, hogy milyen élettársi közös vagyon keletkezett, amelynek megszüntetése érdekében a felperes fizetett az alperes részére 2.000.000 forintot. Ezzel szemben az eljárás bíróságok kétség nélkül fogadták el, hogy a felek között volt olyan, tartalmában fel nem tárt élettársi közös szerzemény, amelyet a szerződésben elszámoltak.

[22] A perben az alperes és jogi képviselője meghatározták a 2.000.000 forint átadásának jogcímét: a felperes ingatlan elhelyezési igény nélküli elhagyásának ellenértéke volt, de ezt a szerződés nem tartalmazza. A pénz átadásakor az alperes még az ingatlanban lakott, onnan csak 2015 márciusában költözött el, amikor az átadott pénzes összeg felhasználásával ingatlant vásárolt.

[23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[24] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[25] A felperes a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát eljárásjogi jogszabályhelyek: a Pp. 163. § (1) bekezdése és 206. § (1) bekezdése megsértésére alapította. A Kúria a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a feltüntetett eljárásjogi jogszabályhelyek megsértése körében vizsgálta [Pp. 272. § (2) bekezdés].

[26] A Pp. 163. § (1) bekezdése a bizonyítás elrendelését tartalmazó általános eljárásjogi rendelkezés: a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. Megsértése akkor állapítható meg, ha a bíróság a szükséges bizonyítást nem folytatja le. A perben az elsőfokú bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le a szerződés felperes által állított érvénytelensége körében, a hivatkozott jogszabályhely megsértése fel sem merülhet.

[27] A felperes a megjelölt jogszabályhely megsértésének jogi kifejtésénél tartalmilag azt sérelmezte, hogy a bizonyítás kötelezettsége nem őt terhelte. A Kúria az erre vonatkozó jogszabályhely [Pp. 164. § (1) bekezdés] feltüntetése hiányában nem vizsgálta a bizonyítási teher kiosztásának jogszabálysértő voltát [Pp. 272. § (2) bekezdés], azonban indokoltnak tartja az alábbiak kifejtését: a felek a szerződéses akaratukat teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalták [Pp. 196. § (1) bekezdés e) pont] és az okirat az ellenkező bizonyításig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetve elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el. A perben a felperes azt állította, hogy az okiratban foglalt tartalommal szemben szerződéses akaratuk kölcsönszerződés megkötésére irányult. Az eljárásjogi jogszabályhely alapján állítása – kölcsön jogcímén adta át a 2.000.000 forintot az alperesnek – bizonyításának kötelezettsége őt terhelte.

[28] A felperes alaptalanul állította a peradatok mérlegelésére vonatkozó Pp. 206. § (1) bekezdés megsértését. Nem jogszabálysértő az eljáró bíróságoknak az a mérlegelése, hogy a felperes az okirattal szemben nem tudta bizonyítani az állítását.

[29] A perben nem volt vitatott a felek élettársi életközösségének tényhelyzete és időtartama. Az élettársi kapcsolat, mint jogalap elismerése a vagyonszerzés szempontjából azt jelenti, hogy a felek az életközösségük tartama alatt közös célok érdekében, jövedelmeikkel közösen gazdálkodtak, szándékuk kölcsönösen a közös vagyon szerzésére irányult. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra: önmagában az, hogy az alperes nem terjesztett elő dologi jogi igényt, nem zárja ki a felperessel szemben a kötelmi jogi elszámolási igény érvényesítését.

[30] A felperes alapvetően azzal érvelt, hogy a jogerős ítélet megalapozatlan: az eljárás alapját képező okirat hiányos, mert nem határozták meg pontosan az élettársi életközösség megszűnésének időpontját, a szerződés nem tartalmaz vagyonelemtart (a vagyontárgyak felsorolását, értékét, megosztási módját) és az sem derül ki belőle, hogy a teljesítés mikor történt.

[31] Az élettársak – a házastársakhoz hasonlóan – szerződésben rendezhetik élettársi kapcsolatuk megszűnése esetén a közöttük a Ptk. 578/G. § (1) bekezdése alapján létrejött tulajdonközösség megszüntetését. A szerződés létrejöttére a kötelmi jog általános szabályai az irányadók, mert a Ptk. az élettársak vagyoni viszonyait szabályozó 578/G. § (1) bekezdésében

nem tartalmaz speciális előírást az élettársak szerződésére. A kötelező tartalmi elemek jogszabályi előírásának hiányában a szerződés érvényességének nem feltétele az, hogy az okirat részletes vagyonmérleget tartalmazzon, hanem elegendő a megosztás, illetve a kölcsönös megtérítési igények elszámolásának az eredményét, tehát a felek vagyonmegosztásból eredő jogainak és kötelezettségeinek a meghatározását rögzíteni. Önmagában az, hogy a szerződés nem tartalmazza a közös aktív és passzív vagyontárgyak tételes felsorolását, nem ad alapot annak a megállapítására, hogy a tételesen számba nem vett vagyontárgyakat a felek figyelmen kívül hagyták, ha kitűnik a szerződésből, hogy a vagyonszösségből eredő valamennyi igényüket rendezték és egymással szemben nincs további követelésük.

[32] A felperes érvelésével szemben a felek szerződési szabadsága az un. globális elszámolásnak megfelelő rendezés: a szerződésben rögzíthetik csak a teljes elszámolás eredményét: az egyik félnek a másik féllel szembeni követelése összegét és annak teljesítési határidejét. A feleknek nem szükséges pontosan meghatározniuk az élettársi kapcsolat megszűnésének időpontját, nem kötelező felsorolni a megosztandó vagyontárgyakat, feltüntetni az értéküket, birtokállapotukat és rendelkezni a megosztásuk módjáról. A felperes ezért tévesen hivatkozott az okirat tartalmi hiányosságára. A Kúria megjegyzi, hogy a szerződés tartalmának kialakításában a felperes is részt vett. A felek a polgári jogaik gyakorlása körében kötelesek a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően kölcsönösen együttműködve eljárni [Ptk. 4. § (1) bekezdés], utólagosan nem hivatkozhatnak a szerződés tartalmának hiányos voltára [Ptk. 4. § (4) bekezdés].

[33] A jelen ügyben a felek a szerződésben foglalt akaratnyilatkozatuk szerint az élettársi kapcsolatukat lezáró elszámolást meghatározott összeg (2.000.000 forint) megfizetésével értékarányosnak és véglegesnek tekintették. A teljesítés pontos időpontja feltüntetése hiányának a szerződés érvénytelenségére nincs kihatással, nem vitatott tény ugyanis, hogy a felperes a vállalt kötelezettségét teljesítette. A szerződés a felek egymás közötti belső jogviszonyának felszámolására irányult, a jogvita elbírálásánál nincs jelentősége annak, hogy a felperes a fizetési kötelezettségét milyen forrásból biztosította. A Kúria rámutat arra is, hogy a felperes a szerződésben kifejezetten kötelezettséget vállalt a felvett kölcsön törlesztőrészleteinek fizetésére, szerződéses nyilatkozata a keresetével ellentétes.

[34] A Kúria következetes ítélkezési gyakorlata alapján a mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban korlátozott, a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen és abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen megállapításokat tartalmaz (Kúria Pfv.I.21.680/2006., megjelent EBH 2006.1526.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, kizárólag az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011. megjelent BH 2013.119.).

[35] Az eljáró bíróságok a bizonyítékok külön-külön és együttes értékelésével helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a szerződés érvényesen létrejött, és az a felek élettársi vagyoni viszonyainak rendezésére irányult. A fentiek alapján a jogerős ítélet nem sértett eljárásjogi jogszabályhelyet, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el [Pp. 275. § (2) bekezdés].

[37] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Az alperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet, ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárás költségekben való határozathozatalt mellőzte.

[38] A felperes teljes személyes költségmentességben részesült, pervesztessége folytán az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2022. június 28.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
dr. Hajdu Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelül: